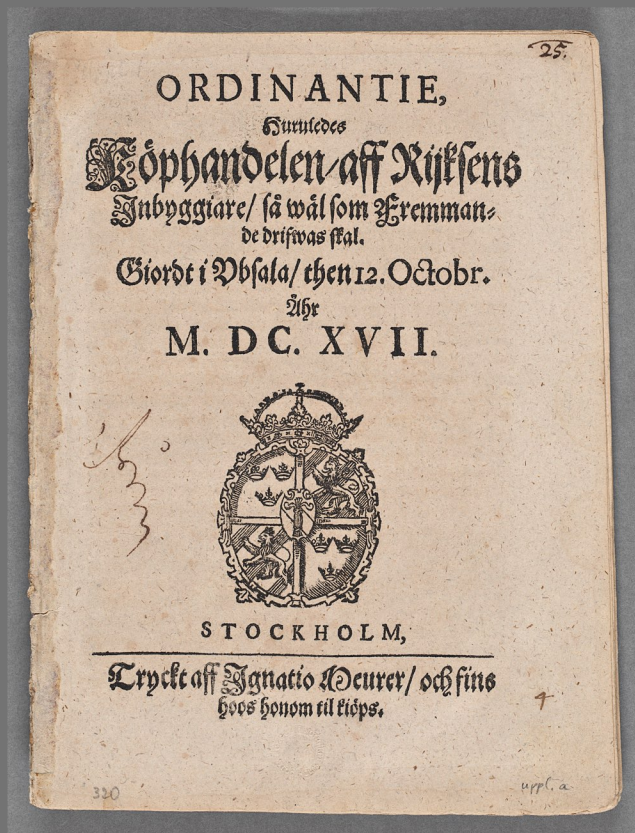

Ordinantie, Huruledes Köphandelen, aff ...

SOT // Kungl. förordningar / I. saml.

Tillkomstår 1617

Digitaliserad år 2016

National Library
of Sweden

ORDINANTIE,

Guruledes

Köphandelen aff Rijkens

Inbyggjare/ så wål som Fremman-
de drifwas skal.

Gjordt i Upsala/ then 12. Octobr.

Åhr

M. D C. X V I I.

Handwritten scribble

STOCKHOLM,

Tryckt aff Ignatio Weurer/ och fins
hoss honom til köps.

7

Höre mitt
 ligen kräf
 trogne In
 hindra och
 theras ska
 Zä hafwe
 Köphand
 kel/ och sä
 Seglakth
 Fremma
 hafwe/ m
 höfwas n
 then sam
 medh me
 samtycke
 som föliet

ner inna
 vara fun
 äre Stoc
 köping/ N
 Käfle/
 tilgörant
 Helsingf

Wi Gustaff Adolph/medh Gud
 nåde/ Sweriges/ Gøthes och Wendis och
 korade Konung/ Georfsurste til Finland/ Hertigh vñti
 Estland och Carelen/ Herre vñhöfwer Ingermanland/
 Göre witterligit/ at effter som wårt Konungslige Embete enkanner-
 ligen kräfwer/ at effterrachta ale thet som Fäderneslandet och thes
 trogne Inbyggjare lender til wålfård och förbättring/ och twere om at
 hindra och affskaffa så mycket mögeligit/ hwadh ostiel och oordning til
 theras skadha och åhrliche närings förminskelse kan wara vpkommin.
 Så hafwe wij för trij Åhr sedan giordt en Stadga medh Seglasæt och
 Köphandelen/ betrachtandes then skada och affsaknadh som hela Rijs-
 ket/ och särdeles wåre Köpstäder taghit hafwe/ aff then oordentlighe
 Seglashandel och nåbring/ så och annan ostiel/ som många/ bådhe
 Fremmande och Inländske emoot Laghen och skål niutat och brukat
 hafwe/ men effter många Puncter vñti samma wår Stadga synes be-
 höfwas någhon sompe förklaring som förändring/ therföre hafwe wij
 then samma medh flijt låtet öfwersee. Så och vppå thenne Rijsdagh
 medh meninge Ständernes/ alles theres som wederböör/ Rådhy och
 samtycke förändrat/ förbättrat/ fullkomlighen skeppat och stadgat/ så
 som följer.

I.

Först/ Inge flere eller andre Städer eller Ham-
 ner innan Sweriges Rijke/ skole aff Fremmande/ ehwadant he och
 wara kunne/ blifwa beseglade och besökte/ än thesse effterreffne/ som
 äre Stockholm/ Calmar/ Nyhlöse/ Giötenborgh/ Suderköping/ Nör-
 köping/ Nyköping/ Westerwijk/ Fällie/ Gäste/ Åbo/ Wijsborgh och
 Räfte/ I lijka mätto hafwe wij för särdeles orsaker skuld på en tijdh
 tillgörande provisionaliter tillåtit/ at Fremmande måghe segla til
 Helsingfors och Borga/ kommer någhon Fremmande til någhon an-
 nan

nan Stadh eller Hambn seglande / i then ocht ether at förhandla sice
 Godz och Köpslagha / then skal hafwa förbrutit Skepp och Godz halff
 parten vnder os och Cronan / och then andra halfwe parten vnder then
 närmeste aff förbemele Siöstädher.

II.

Til thet Andra / endoch allom Fremmandom skal wara
 förbudt effter thenne dagh at segla och handla på nägre andre Städer
 eller Hambner / än nu sagde är / så skole dochliktwål selswe Rijkfens
 Inbyggjare och bestene Borgare fritt och obehindrat måge medh the-
 ras Slep och Skutor besökia alle Hambner i Swerige / Finland /
 Lijfland och Ingermanland / så många som Stadzrätt hafwe / eller
 framdeles bekomma kunne / och vnder Sweriges Crono belagne åre /
 särdeles tillåte wij Rijkfens Inbyggjare / som lust och wilie hafwe sin
 handel och naring at drifwa in vppå Ryskland / thet the icke allenast sko-
 le hafwa tilstånd och Privilegium at segla åt Narfwen och Nyen /
 thet til at köpslagha medh Borgerskapet / vthan skole och fritt måge
 medh theras godz passera fram och åter genom bemele Städer och
 Strömer / aff Borgerskapet aldeles obehindrade / Doch war Zull och
 Accijs oförfränkt / och så at handelen i selswa Städerna icke drifwes
 emoot Lagh / eller hwar och een Stadz wälfångne synnerlighe Privi-
 legier.

III.

Til thet Tridie / Wij hafwe och både för Landzens
 så wål som Städernes eghen förbättring och tilwert nådigest tilstade
 och effter lätit / at effterstreffne Städer / som åre Dreggrund / Biör-
 neborg / Rammo / Ekenås / Nystadh / Narfwen / Iwangräd / Jama /
 Kopurge / Kärholm / Nötaborgh / Paitala / sampt then Staden wij
 widh Biörcköön achte at byggia låte / skole fritt jamppt förbemele wä-
 re Siöstädher måge segla vshlendes til Fremmande Land och Städer /
 doch medh sådan skal / at Skeppen / Skutorne och Lodierne åre theras
 eghne / och icke hyrde eller frachtadhe / såsom och at Siöfolcket åre i
 Swenske Städer boendes och wistandes. Och til thet tridie / at icke
 någhon

någhon
 eliest bef
 misbrukt
 in medh
 der os och
 han at be

3
 nöfand /
 byggias
 och skal
 fia hwar
 hwardh t
 den war
 Österbo
 at förre
 Swerig
 brukelig
 lätit / at
 egne S
 åtande r
 ras egne
 Siöfolk
 wärn go
 andre C
 dare och
 Städhe
 seglas at
 skal war
 samma

någhon Fremmande hafwer Loff eller part medh them i samma Skip/
 eliest finnes någhon aff thesse nåst vptalde Städens Borgare/ som
 misbruka thenne Seglasens friheten/ dragandes andre Fremmande
 in medh sig/ han skal hafwa förbrutit Skep och Godz/ halffparten vn-
 der os och Cronan/ och then andre halffparten vnder Staden/ ther som
 han är boendes vthi.

IV.

Til thet Fierde/ the Städher i Norlanden/ Her-
 nösand/ Blaborgh och Wasa/ sampt flere som här effter funderas och
 byggias kunne/ skole aldeles hafwa all vthlenskt Seglacion fordragh/
 och skal medh thesas Seglas här effter således hållas/ at the måge besö-
 kta hwar andre inbördes medh sinne Skep/ Skutor och Båtar/ Men
 hwadh the wele segla vidare/ så skole alle Städerna i Wester Norlan-
 den vara förpligtade/ at sökia til Stockholm medh sice Godz/ men
 Österbottens Städerna skole måge segla/ på Stockholm och Åbo/ ther
 at föröyra sinne Warur/ men til inge andre Hambner eller Städher i
 Swerige/ Finland/ Liffland eller Ingermanland/ effter som aff ålder
 brukeligit hafwer varit/ doch hafwe wij för synnerligh orsaker skuld til-
 lätit/ at Hudwiskswaldz boerne skole måghe segla vthlendes medh sine
 egne Skep och Godz/ ehwadhy för Godz thet och helst wata kan/ anten
 åtande wurur eller annat/ doch medh thesse förord/ at Skeppen äre the-
 ras egne/ och at icke någhon vthlenskt hafwer ther part vthi. Sedan at
 Siöfolket äre Fäländes boendes. Och til thet tridie/ at Skeppen til
 wärn godhe/ och medh sex Göttinger at minsto bestyckiande äre. Alle
 andre Skep och Skutor måghe the bruka och segla medh/ doch icke wi-
 dare och medh större Rätt och Friheet/ än andre Wester Norlandz
 Städher. Finnes nu någon aff the Norlenske Städher/ sigh vthi sin
 seglas annorledes än förefriswite står/ förholla/ thesas Skep och Godz
 skal vara vnder os och then Staden Stockholm eller Åbo/ som på
 samma Landzort är Privilegerat, til twestiptes förfallit.

V.

Til thet Fempte. Och på thet Norlandz Städ-
 erna

A iij

derna måghe widh mache blifwa / och icke aldeles handelslöse / tå wele
 wij här medh strängeligen förbudt hafwa / alle andre olagblige Hamb
 ner i Norlanden / i så mätto / at ingen effter thenne dagh skal drifva sig
 at besökta medh sin köpenstap någon annan Hambn / än sielfwa Stadz
 hamnerne / som nu äre Gästle / Hudwiskwald / Hernösand / Wlaborg /
 Wasa och Tornö / och thet medh Borgerstapet och ey medh Landzman
 nen handla och köpslaga / och effter Landet är widt / så at Allmoghen ic
 ke vthan sin stadha och affsaknat kan besökta Städerna medh sine wa
 rur / tå äre wij til sinnes medh thet första låta bestå Landzens lågenheet
 och alle wanlige Hambner / så och flere låglige Orter / thet wij tå wele
 låta leggja Marknas Plazer / och tijt in förordna alle the Birkarlar /
 Landzköpmån / Embesmän / så och alle them som Seglas bruka wela /
 och thet i Landet boos / och ändock wij nu thetta således hafwe forord
 nat / så wele wij doch icke deste mindre / at Borgerstapet så wål i Siöö
 som Bpstäderne / som sin näringh medh Fiskerij drifwa / måghe så här
 effter som här til medh thetas Nåät fiskia i store Siön / och eliest by
 ta sig til färsk Strömming och Torst aff Bönderne för Sädh / och
 them sielfwa insalta / doch så at thet vnder intet Landzköp drifwes / och
 at våra Städens i Finlanden och Norlanden således hafwande Pri
 vilegier thet igenom icke i någhon mätto förfränkes / Gör någon här
 emoot / och anten köpslaghar i andre än Stadzhamnerne / eller medh
 menige Allmoge / som icke här medh är tillåtet / han skal hafwa förwär
 kat Skep och Godz / halfwa delen vnder oss och Cronan / thet andra
 halfwe delen til Stadhen som på samma Hambn eller Landjordt är
 privilegierat.

VI.

Til thet Siette / til the Norlänste Städerna måghe
 så wål här effter som här til segla icke allenast Bpstäderne / vthan och
 the Swenske Siöstäderna medh sine egna Skep / Skutor och Båtar /
 och på thet thenne Friheet icke må wara nyttiat aff andre än aff wåre
 egne Vnderfåtare / tå wele wij här medh förbudt hafwa at segla på
 Norlanden medh någhot fremmande Skep / hyrt eller frachtat / eller
 thet

thet måghe
 beslås at
 tå skal b
 der oss och
 than anse
 sendes set
 skole förel
 Borgem
 ler Bpst
 thet the ic
 skola the

Til
 som boos i
 sampt i N
 lasång och
 segla / och
 så och alle
 och Inger
 thet the w
 ra förplid
 Stadh eller
 Stockhol
 må hafwa
 tion såled
 köpa aff fi
 rur / medh
 ey vpköpa
 åter at vef
 Afwelsfå
 och aldele
 tå gifwe r

thet någhon Behlänskt hafwet part vchi/ och thet någhon Fremmande
 beslås at segla dije/ eller någon Inlänskt brukar thet til frachtat Skep/
 så skal bådhe Skeppet och Godzet vara Confiscerat, halffparten vns
 der of och Cronan/ och halffparten vnder Staden/ thet thet beslås/ v
 than anseende/ aff hwem thet och kan förpassat vara/ och Personen
 sendes sedan til Stockholm til vidare förhöör och ransafning. Och
 skole förthen skuld wåra Ståthollare/ Fougder och Zullenärer/ så och
 Borgemeftare och Rådhi i Norlandz Stådherne/ så snare en Siöö/ el
 ler Bpftådz boor ankommer/ på thet stiteligaste ransaka thet effter/ och
 thet the icke giöre sin pliche/ eller see medh någon igenom fingerne/ så
 skola the dobbelt emoot the andre straffade warda.

VII.

Til thet Sitwnde/ alle Ålandzboor/ så och Finnar/
 som boor i Kårpo/ Nimitto/ Zöffsala/ Naswo/ Kimmitto/ Zenaler/
 sampt i Nylands Skären/ som bruka sin Naring medh Fiskerij/ Siö-
 lasång och Fuglasångst/ sampt medh Bostap/ the skole hafwa fritt at
 segla/ och föra theras Fisk/ Smör/ Wedh/ Zhrån/ Ziäru och Bostap/
 så och alle andre Bondawarur/ til alla Siöstäder i Finland/ Estland
 och Ingermanland/ och thet thet medh Borgerskapet förnyta. Men
 thet the wela begifwa sigh hijs på then Swenske sidan/ så skola the wa-
 ra förplichtadhe/ at allena segla til Stockholm/ och til ingen annan
 Stadh eller Hamn/ widh Skep och Godz förbrytelse/ vnder of och
 Stockholms Stadh til twestipees. Doch på thet medh alt Landz köp
 må hafwas fördrag/ så wela wij medh Ålandzboers och Finnar segla-
 tion således hollit hafwa/ at ingen som å Landet boor/ skal måga vp-
 köpa aff sinne Grannar/ Sochn eller Häradyman någrabanda Wa-
 rur/ medh them at segla til Köpstadz/ och them thet förnyta/ såsom och
 en vpköpa i Stadhen något Sale/ Klåde eller annat Köpmans Godz
 åter at vthprånga hoos Allmogen/ vthan skal sigh allena medh sin egen
 Afwelsfaliande/ så och til stit egie hws nödtorffts vpköpande enslighit
 och aldeles åtnöya låta/ ty thet någon befinnes at annorledes handla/
 så gifwe wij then Stadhen i Finland som samma Sochn är närmest
 belä

belaghen/ Tillstånd och Rätt/ effter laghlig Kansafning at antasta
 Skiep och Godz/ och thet för sin eensak beholla/ Hwarvchinnan wære
 Ståthollare/ Fougder och Befalningsmän them vthan insagor hant-
 den låna skole. Boor någon åå Landet/ som icke wil öfwergefwä Köp-
 slaghen/ then skal flyttia in i Staden/ wedh sin Köpensfaps förbrytel-
 se/ som sagde år. Och thet han oftare blifwer beslaghen/ taghes ån
 så thet ofwan vppå i tilbörligit straff/ ic.

VIII.

Til thet **Seconde/ Om rätte Skäriekarlar förord-**
 ne wij således: At åndoch ingen Norlands Borgare/ Ålandzboor eller
 Finnar/ mågga på then Swenska sidan widare komma medh theras
 Skutor ån til Stockholms Bryggia/ så skal doch lijfwäl alle rätte
 Skäriekarlar fritt och effterlåtet wara/ at dragga igenom Strömen/
 i Stockholm och in i Mälaren/ medh sin Fiff och Godz/ medh sådan
 skäl/ at the icke lenda til andre Hambner at köpslagga ån til Bpsta-
 dernes rätte Stadzhambner/ hwarest them fritt och tillåtet wara skal/ at
 köpslagga och förÿera sin Fiff i Penningar/ så wäl som Spanmål och
 andre Bondawarur/ icke allenast medh Borgare/ vthan och medh
 Landzmän/ Prestes och Bønder/ besöker någon annan Hambn i Må-
 laren ånnu år sagdt/ nemligen/ Bfsala/ Sigtuna/ Eneköping/ We-
 steråhrs/ Köping/ Arbogga/ Forsillie/ Strångnås/ Mariefridz och
 Zällie Stadzhambner/ eller någhon annan olagga Hambn i Skärie-
 gården/ eller och drifwer Landzköp/ hafwa förbrutit sitt Godz halff-
 parten vnder oß och Cronan/ och then andre halffparten vnder närme-
 ste Stadh/ doch för Almogen/ som i Roslagen och thet omkring boen-
 des åre/ så ock en part Skäriekarlars fattigdom skuld/ wele wij hafwa
 effterlåtet/ at then Hambnen widh Norretällie/ skal blifwa widh
 mache/ thet Landzmän måghe så wäl här effter som här til obehindrat
 byta sine warur sijn emellan.

IX.

Til thet **Tijonde/ Och på thet en Wisheet medh**
 öfwerförningen vthur Mälaren wara måtte/ så at hwarion och enom
 kunde

kunde hwad
 hadde någga
 medh H. M.
 Carl Philip
 Hertigh Jo-
 ne) at här e-
 som faller o-
 eller Ståde-
 kan/ ehwen-
 ras på Sto-
 Fern/ som
 Noraskogen
 wäl som the
 Järnbergs
 aff Bpstad
 thet Godz se
 Vermelan
 vthleppas.
 thet som eff-
 förbrutit ha-
 vnder Sto-
 war stadga
 han skal haf-
 Carl Philip

Til
 theste bätter
 Sidsåderer
 medh Ver-
 laghen/ ve-
 skola för th
 aff Bpsta-

kunde hwadh rätt och tilbörighit är wedersätas / och Vnderfäterna
 hadde någhot at råtta sigh effter / så wele wij ther medh (såsom wij och
 medh H. Met. wår elskelige käre Frimodhet / på H. Kz. Hertigh
 Carl Philips wår elskelige käre Broders wegne / så och medh H. Kz.
 Hertigh Johan wår elskelige käre Broder och Swäger äre eens word-
 ne) at här effter skole således hållit warda / at alt thet Godz och Warur
 som faller och köpes i Konungadömmet / thet ware sigh i Bergslaghen
 eller Städerna / Koppar / Jern eller hwadh namn thet och hafwa
 kan / ehwen thet och köper eller förer / thet skal allsamman gå och fö-
 ras på Stockholm / ther anten at säljas eller vthskewpas / doch må thet
 Jern / som Drabroo / Forsillia och Serångnäs Borgare upköpa widh
 Noraskogen och Lindesberg / och sedan sendes Siöledes til Forsilie / så
 wäl som thet Jernet / hwilket Allmogen i Furstendömmet upköpa widh
 Järnbergslagen / och före om Wintertijd genast åth Furstendömmet /
 aff Bpstäderna gå och föres på Fällie. Så skal och i lijka måtto alt
 thet Godz som faller i Furstendömet / Sudermanland / Närke och
 Wermeland / och ther köpes / föres på Fällie / ther anten at säljas eller
 vthskewpas. Finnes nu någhon som gör här emot / och förer på Fällie /
 thet som effter then Stadga bör gå på Stockholm / han skal hafwa
 förbrutit halffparten vnder of och Cronan / then andra halffparten
 vnder Stockholms Stad. Finnes och någhon som emoot samma
 wår stadga förer något Godz på Stockholm / som til Fällie borde gåå /
 han skal hafwa förbrutit siet Godz halffparten vnder H. Kt. Hertigh
 Carl Philipp / och then andre halffve parten vnder Fällie Stad.

X.

Til thet Tjonde / på thet wij och Landzstädherne
 theste bättre måge behåldne blifwa / skal Stockholms / så och andre
 Siöstäders boor här effter vara förbudit / at drifwa någon köp slagan
 medh Bergsmän eller menige Allmoghe widh Koppar och Jernbergz-
 laghen / vthan allenast sielfwe Städherne medh Borgerskapet / Och
 skola för thenskuld alle Bergslagher besökte / försorgde och förhandlade
 aff Bpstäderna / som liggia widh Mälaren. Drebroo / så och the Stä-
 dher

B

dher

der i Wester Norlanden bygde äre/Gäfle/Hudwiskswald och Hernö
 sand/ eller och framdeles Funderas och bygges kunne/ Gör någon här
 emoot/ hafwe förbrucit thet Godz han förer / och then som köpte/ sine
 Penningar / halffparten vnder os och Cronan/ och halffparten vnder
 then närmeste Stadh/ eller then som på samma Bergslagh är Privi-
 legierat. Ther emoot skole Bpstäderne hafwa all Vthlenssk Segla-
 tion fördragh / och Bpstäderne i Konungadömmet belagne / wara
 förpligtade at skeppa alle sine Godz och Warur / som the i Konunga-
 dömmet effter then förra punct vpköpa / på Stockholm / them thet
 medh Stockholms Borgare föryrtra/ och åter hwadh the wedertorfwä/
 til sine behoff vpköpa. Men Bpstäderne i Sudermanland skole skeppa
 sine Godz som i Furstendömmet faller / på Tällie/ och thet medh Tällie
 Borgare föryrtra/ doch the förre Artikel oförkränckt.

XI.

Til thet Lloffte / the wanlighe Frijmarknader/
 som här til i Bpstäderne aff Siöstädernes Borgare äre brukade
 wordne/ måge blifwa widh macht/ så här effter som här til/ vndanta-
 gandes Hedhemora Marknat/ hwilken wij här medh aldeles wele aff-
 skaffade hafwa.

XII.

Til thet Tolfste / Ingen Fremmande eller Vth-
 länsst/ aff hwadh Landh / Stadh eller Orth han kan wara / skal tilståt
 eller effterlåtet wara at förrese til Bpstäderne eller i Bergslagerne
 medh någon Köpenkap/ anten i Marknadztijder eller eliest/hwarken
 at handla ther/ såsom ey heller til at kräffia sin Gåld hoos Adelen eller
 Borgare/ vthan wara förpligtat at föryrtra och sälia sine Godz i näste
 Siöstad/ tift han kommen är/ och sine Godz ankommit hafwer/ heller
 och sedhan Tollen är afslaget och betalt/ förföge sig medh loff til en an-
 nan loffgifwin Siöstad/ ther at föryrtra sine Godz/ men effter wäl här-
 da kan at wære Vnderfäter aff Adelen och andre / kunne blifwa något
 skyldighe genom sin åhrlige och Laghlighe handel / och sedan til åfwen-
 tyrs icke kunne eller wele honom i rättan tijdh befredige/ therföre wele
 wij

wij här t
 then som
 när til N
 stämne l
 Landet
 Hoffrätt
 dingar b
 honom s
 ger i Be
 Puncte /
 til ett hu
 til twest

3
 wandt a
 skal sig
 medh P
 mycket m
 Kyrkieg
 Westerg
 henne
 Pennin
 til twest

3
 dagh skal
 handla o
 Lagh och
 gia ther l
 ratio M
 ständes
 Siöstad

wij här medh stadgar hafwa / at så offta sigh sådant fall tildrager / och
 then som skyldigh är / finnes i Staden / rå må Galdenären sin skyldes
 när til Rådstuga / in för wår Ståthollare / Borgmästare och Rådhy
 stämne låte / och Rätt göra och anamma. Men är Skyldenären åå
 Landet / eller i Bpståderne sittandes / rå skal Galdenären sigh för wår
 Hoffrätt / eller i Westergöthland och Småland för wår Landzhöf
 dingar beklaga / the ther then beskylte citera och sedhan Rätten öfwer
 honom skal låta gåå / Finnes nu någon at medh någon Köpenskap dra
 ger i Bergslagen eller Bpståderne / eller eliest at bryta emoot thenne
 Punct / han skal hafwa förbrutit alt sitt Godz han medhsaar / och ther
 til ett hundrade Daler Boot / så offta han ther medh beslagen wardet /
 til twestiptes / of och Siostaden som ther vthi är interesserat.

XIII.

Til thet Trettonde / alt Landzkööp som här til är
 wandt aff Fremmande at drifwas / skal affskaffas / i så mätto / at ingen
 skal sigh här effter vnderstå at besökta Adelens Gårdar / eller köpslaga
 medh Prester / Fougder / Ryttare / Knechter eller Bönder å Landet /
 mycket mindre skal någon Fremmande må vpslå något Kram widh
 Kyrkiegårderna / Tingzplaherne eller eliest / som mycket och serdeles i
 Westergöthland och Småland ske plågar / ty bryter någon emoot
 thenne Artikel / han skal hafwa förbrutit sitt Godz / och then andre sina
 Penningar of och Stadhen / som på samma Stadh är Privilegerat /
 til twestiptes.

XIV.

Til thet Fiortonde / The Fremmandes handels
 dagh skal vara otta wekor / vthi hwilka the fritt och obehindrat måge
 handla och köpslagha medh wårt Borgerkap i Sioståderne / effter
 Lagh och hvars och ens Stadz frishet och Rätt. Men wil någon lig
 ga ther lenger / han skal böta för hwar weka han ther lenger ligger / Fy
 ratiyo Mark of och fyratiyo Mark Staden / Och är thetta så tilför
 ståendes / at når någhon Fremmande kommer til någon loffgiftwen
 Siostadh / och hafwer ther legat i åtto wekor / skal han ické må dragha
 B ij vthi

veti en annan Siöstadh / och ther niuta samma wilkor / vthan så snare
han hafwer fulåndat samma bemelte Frihets daghar / skal han begifwa
sigh medh Skep vthlendes / och ther han sedan kommer igen / niuta lijs
ka Friheet och en eliest.

XV.

Til thet Femptonde / Effter och otillbörligit år / och
emoot Lagh / at the Fremmande bruka Borgeligh Näring medh säl-
iande i sinätt / therföre Ordinare och Stadg wij här medh / at ingen
Fremmande effter theenna dagh skal sälia Godz Allne / Lode / Tunna els
let Stycketaals / som borde sälias Stycke / Skålpund / Laste och Du-
sin tals / vthan at the förhålla sigh i sin Köpslaghan / och eliest effter
Sveriges Stadslag / och hvars och ens Stadz wålfångne Privi-
legium. I lika måtto wele wij här medh förbudit hafwa allom Frem-
mandom / at föra någbot Laste Godz vthu Skeppen / särdeles Salt /
Sill / Humbla och annat stift / vthan vara förplichteat thet vthur selfs
we Skeppen at försälia. Men alt Kramgodz och latte warur skole the
vpföra vthi Packehuset / så och Wijn och Fremmande drycker vthi
wisse Stadzens ther til förordnadhe Källare. Och them ther / sedhan
förtollade åre / och Accissen vthlagd / sälie och förnyre effter Laghen och
thenne wår Stadga / hwarföre och Borgmästare och Råd i the Stä-
dher som sådana Packehws och Källare icke allerede finnes / skole vara
förplichteade innan Åhr och dagh effter thetta Dato at vprätta Packes
hws och Källare / ther the Fremmande sine dricker och Kramgodz i
store försälias kunne / wedh euhundrade Dalers boot til Hospitalet / och
vprätta icke theste mindre Bygningen / Finnes sedan någhon Frem-
mande / som i sin köpslagen bryter emoot theenne Artikel / han skal haf-
wa förwerkat stett Godz han beslås osagligen at handla medh / vnder
Staden / och thet vnne wij Stadhen til een saak.

XVI.

Til thet sextonde / Så år och wåre Städher icke lj-
tet til mens / then myckne frisheten som wåre och Adelens / så och andres
Ziånare bruke och niute / i thet the stitta i Städerna och bruka Borges
ligh

ligh näring / och äre dochlikwål exempt och vndantagne för all Bot-
 gare tunga / heller vnsede the inge hws ägga / och thet aff effter Lagen
 skatta borde / så draghas the listwål vnder sådan sken vndan / och Brö-
 det taghes / them vthur Munnen / som Stadsens tunga bära skola / så
 som thet och lättia och närings löshet mycket tilfalle gifwer. Hwar för
 re sådant misbruk at affskaffa / så wål som Adelen wid sine Privilegier
 at holla / så tillåte wij at Adelen måge niuta sine egne hws och Gårdar
 i Städerne frij för Stadzens Tungas / så widt i them ingen Borgerlig
 Näring drifwes / anten medh köp / säl eller handawerck / och thet the
 någon aff sine Dienare huset at achta / insättia / så skal han vara i sins
 hwsbondes säld / eller och eliest wanför / för ålder eller Siwldom skuld /
 och doch åhrligen om Walborgmesso dagh på Rådhsstugun sin bewijs
 frambara / at han allena medh sin Hwsbondes tjänst och lön sigh för-
 dher / Alle andre i hvars hws the och stittia / och bruke någon Borgelig
 näring / skole sempre andre winna Burskap / och swara til all Borgelig
 tunga / aff sin handel och handawerck / såsom och wære och Adelens Tjän-
 nare / som sine egne hws och Gårdar i Städerne hafwe / skole aff sam-
 ma sine egne hws och Gårdar vppeholla Stadsens tunga och beswår /
 effter som Husen och Gården är wårdt och Lagh förinä / och i så måtto
 skal them hwarcken wår tjenst eller annors Pas förswara eller enställa.
 Och ware wår Ståthollare / Fougde / sampe Borgemestare och Rådhs-
 plichtigh / at hafwa thet ett noaga och stitigt vpsende medh / widh wårt
 straff och hembd tilgörandes.

XVII.

Til thet stutonde / Effter och monga stittia på Lan-
 det / som sigh medh Köpenskap nähre / Städerne til stoort förderff och
 skadha. Så wele wij här medh strengeligen förbudhit och befalt hafwa
 alla them som byggia och boo på Landet / och någhon köpenskap tänckie
 at drifwa / thet vara sigh hoo thet vara wil / at the flyttia in i Städer-
 ne / och winna thet Burskap effter Laghen / och blifwa sedhan boofaste
 och stittia i samma Stadh. Fördrifter sigh någon at göra här emot /
 i så måtto / at han på Landet blifwandes / icke theste mindre handlar och

B iij

köp

Köpslaghar/han skal hafwa förwerckat förste / andre och tridie gången
 Godzet han köpslaghar medh/ halfwe parten vnder of och Cronan/ och
 halfwe parten vnder näste Siöstadh/ så och fyratio Marek til trestip-
 tes/ Dsi/ Målsåghande och Håradhe/ Och ware han Målsåghande/
 som klaghar på honom / kommer han flera gånger igen / så förwisses
 Landet/ I lijka måtto wele wij alt annat Landzköp förbudit hafwa/ aff
 hwem thet och plåggar skee/ingen vndantagandes/ widh thet straff som
 här näst tilförende satt är.

XVIII.

Til thet Aldertonde/ Hafwe wij och här medh wåre
 Stådher Privilegierat, at när någhon Borgare wil resignere och
 uppsäya sitt Borgerckap/ flyttandes til någon annan Inlänskt Stadh.
 Så skal han gifwe then Staden ther han är sittandes vthi Tio Daler
 för hwart öre han ligger i Skatt före/ flyttier han vthländes/ så gifwe
 för hwart öre trettio Daler/ och ther til hwar tiyonde penning aff sin
 egendom/ effter godha Måns Werderning. Eliest förbiudhe wij och
 at ingen Wederlägnings Swänner eller Skottmån skole i Städer
 ne anammes och lijdhhas/ ey heller någhon Köpswån tilstådias/ för ån
 han hafwer satt Borgren för sig/ at han wil tiåna i sex Åhr/ doch hwar
 någon infödd Borgare som är eller hafwer tiånt i sex åhr/ och doch icke
 aff then förmögenhet at han kan strax sättra sig nedh och blifwa Bor-
 gare/ så tillåte wij at een sådhan må hafwa sin wederlegning i Staden
 at högste på fyra Åhr/ men icke lenger/ och ey heller någhon annan/ Och
 när the fyra åhr förbij åre/ skole the anten winna Burskap eller wiska
 Stadhen/ och ther ware Borgmästare och Rådhs plichtighe at holla
 hand öfwer.

XIX.

Til thet Nittonde/ hån der sig at någhon Frem-
 mande vthan Inrikes Arfwinge affölle/ och hans rätte Arfwinge se-
 dan innan Natt och åhr kunne inkomma at vthföra arfwet / så skal
 samma Arff werderas/ så löst som fast/ och taghas ther aff hwar tridhie
 Penning/ för ån något vthstādhes. Aff hwilken tridie Penning kom-
 mer

mer och Cronan til i Konungedömmet/och Arffursterne/i Fursters
dömmet een halffpart/ then andra halftwa deelen Staden til/ Och haf
we åå Staden mache at löse hws och liggende Grund til sig/ etc.

XX.

Til thet Tiugunde / Mådan och stoor oordning

Kommer aff the många Slektrogar som hollas i alla Städer vthan åth
Skildnat/therföre wele wij här medh sådan oordning hafwa affskaffade
och förbudit/ i så måtto/at ingen skal hafwa mache i Stådherne at sål
ia Fremmande Drickel/ Wiijn/ Miödh/ eller Söl Kannetaals/ ån
wisse förordnade Källare/ som åre och hafwa aff ålder warit ther medh
Privilegerade/ eller och ånnu Privilegeras kunne. Och skole förthen
skuld Borgmästare och Rådhy i hwario Stadh/ medh första öfwerstå
huru många Frijkällare hwar Stadh nödhörffteligen behöfwer / och
ther effter ordinera talet/ såsom och affsi the huus och orter/ såsom ther
til kunne wara beqwemlige. Och skal så först wara i hwar Stadh/ en
Stadzkällare/ hwar Staden så ligger til/ at han Stadzkällare behöf
wer / och år aff then förmögenheet / at han förmå Källare vppeholla/
hwillken Borgmästare och Rådhy/ anten måghe stelswe vppeholla / aff
Stadsens inkomst eller androm Arendere / sedhan skole särdeles hws
ther medh Privilegeras/ ett/ tw eller flere effter som Staden år stoor el
ler liten til/ och the skole wara Gåstagsware i Staden/ och förvthan
thesse skole inge Borgare eller andre/ sålia något Wiijn eller någon an
nan Fremmande dryck Kannetaals vth / medh mindre han wil hafwa
förwårkat thet Wiijn och Fremmande drick / som han hafwer liggian
des i sin Källare / och ther aff taghe Staden halffparten / then andre
halffparten the som Privilegerade Källare innehafwa och niuta / doch
ingen här medh förbudit at köpa Låste och Tunnettaals in / til sitt eget
hws behoff och nödörffte/ eller eliest sålia androm vthi Låster / Saat el
ler Tunnor.

Detta alt som föreskrifwit står / hafwe wij således stadgat och
Ordinerat / och wele och biudhe alffwarligen alle wåre Vnder
sätare/ enkammerligen Borgerskapet i Ståderne / så och Frem
man

mande som sin handel här Inrikes drifwa / at the sigb vchi sin handel
 och Köpenkap rättte effter thenne wår Stadga/ och henne i ingen måt-
 to öfwereråde/ widh förbemelte straff och wår Konungslige alfwarlige
 hämbd tilgörande / i lijka måtto och biude och befale wij wår och Rijk-
 sens Skatmästare/ Cammeråd/ alle Landzhöffdinge/ Ståchollare/
 Fougder/ Tullenärer/ Befalningsmän / sampte alle andre Officerer
 här öfwer kan wara eller blifwa betrodde / i synnerheet Borgemästare
 och Rådmänner i Städerna/ at the medh all macht och flise holla hand
 öfwer thenne wår Stadga / Och alt hwadh här vchi stapat och Ord-
 nerat är/ troligen exsequera och effterkomma/ så färt hwarion och es-
 nom är at vndfly straffet/ och wår Konungslige hämbd och wrede.

Til yttermera wisso/ at wij thetta således stadgat hafwe/ och wele
 at thet obroghen hollas skal/ hafwe wij thetta medh wår egen hand
 vnderskrifwit/ och witterligt låtet hängia wårt Konungelige Se-
 cret här nedhan före. Actum Upsala then 12.

Octob. Åhr 1617.

